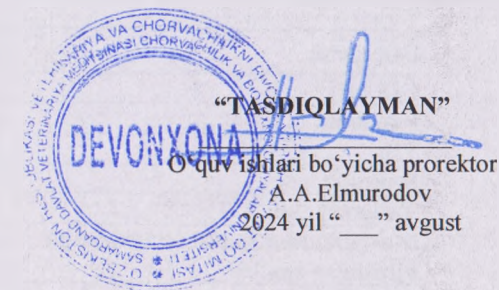

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

**SAMARQAND DAVLAT VETERINARIYA MEDITSINASI,
CHORVACHILIK VA BIOTEXNOLOGIYALAR UNIVERSITETI**

**YIRIK HAYVONLAR XIRURGIYASI
FANI BO'YICHA**

SILLABUS

Magistratura mutaxassisligi uchun

Bilim sohasi:	800000	– Qishloq, o'rmon, baliq xo'jaligi va veterinariya
Ta'lim sohasi:	840000	– Veterinariya
Mutaxassislik:	70840102	– Veterinariya jarrohligi

Modul / FAN SILLABUSI
Veterinariya profilaktikasi va davolash
fakulteti
70840102 – Veterinariya jarrohligi

Fan nomi:	<i>Yirik hayvonlar xirurgiyasi</i>
Fan turi:	Majburiy
Fan kodi:	YHX1206
Yil:	1
Semestr:	2
Ta'lim shakli:	Kunduzgi
Mashg'ulotlar shakli va semestrda ajratilgan soatlar:	180
Ma'ruza	40
Amaliy mashg'ulotlar	50
Laboratoriya mashg'ulotlari	-
Seminar	-
Mustaqil ta'lim	90
Kredit miqdori:	6
Baholash shakli:	Imtihon
Fan tili:	O'zbek

Fan maqsadi (FM)	
FM1	Fanni o'qitishdan maqsad – yirik hayvonlar tanasining turli sohalarida uchraydigan jarrohlik kasalliklarini o'rganish jarayonida shaxsiy, jamoa hamda ixtisoslashgan chorvachilik xo'jaliklarida jarrohlik kasalliklarining kechishiga qarab ularni oldini olishning iqtisodiy samaradorligini o'rgatish; chorvachilikda bajariladigan veterinariya muolajalarini ishlab chiqarish ko'nikmasini hosil qilishdan iborat.

Fanni o'zlashtirish uchun zarur boshlang'ich bilimlar	
1.	Hayvonlar anatomiyasi(1.13)
2.	Sitologiya, gistologiya va embriologiya (1.14)
3.	Hayvonlar fiziologiyasi (1.14)
4.	Veterinariya xirurgiyasi (1.22)

Ta'lim natijalari (TN)	
	<i>Bilimlar jihatidan:</i>

TN1	yirik hayvonlar xirurgiyasi fanining zamonaviy muammolari va ularni yechish yo'llari, tananing turli sohalarida kasalliklarning kechish xususiyatlarini, erkak hayvonlar jinsiy a'zolari kasalliklari, kasallik kechishining tahminiy oqibati, alohida a'zo va to'qimalarning jarrohlik kasalliklari sabablari haqida tasavvurga ega bo'lishi lozim;
	Ko'nikmalar jihatidan:
TN2	hayvonlarning bosh, bo'yin, ko'krak, qorin va oyoq sohalaridagi jarrohlik kasalliklarida zamonaviy konservativ va operativ davolash usullarini ilmiy nazariyasi, erkak hayvonlarning preputsiy, urug'don va jinsiy a'zo o'smalarini, hayvonlar organlarining zamonaviy tekshirish usullarini, turli xildagi jarrohlik kasalliklar kechishini aniqlash, davolash va ushbu kasalliklarni oldini olish usullarini bilish ko'nikmalariga ega bo'lishi.
TN3	kasalliklarning klinik belgilari va tekshirish natijalariga asosan tashhis qo'yish, jarrohlik kasalliklariga davolash o'tkazishda zamonaviy qurilmalardan foydalanish, kasalliklarni samarali va arzon usullar bilan davolash, oldini olish va hayvonlarning turli organlar kasalliklarini davolash uchun qo'llanadigan asbob-uskunalaridan foydalanish, jarrohlik kasalliklarini zamonaviy davolash usullarini qo'llash, maxsuldor qoramollar, otlar va tuyalarda kasalliklarni davolashning jarrohlik usullarini bajara olish ko'nikmalariga ega bo'lish lozim.

Fan mazmuni	
Mashg'ulotlar shakli: ma'ruza (M)	
M1	Qoramollarni umumiy va mahalliy og'riqsizlantirish usullari.
M2	Tuya va otlarni umumiy va mahalliy og'riqsizlantirish usullari.
M3	Qoramol, ot va tuyalarni operatsiyaga tayyorlash.
M4	Yirik hayvonlarning bosh va bo'yin sohalaridagi xirurgik kasalliklari.
M5	Yag'rin, ko'krak va bel sohalaridagi kasalliklar
M6	Qorin sohasidagi kasalliklar
M7	Yelinning jarrohlik kasalliklari
M8	Tos sohasidagi kasalliklar
M9	Erkak hayvonlar jinsiy organlarining jarrohlik kasalliklari
M10	Urg'ochi hayvonlar jinsiy organlari jarrohlik kasalliklari
M11	Yelka kamari muskullarining kasalliklari
M12	Kurak sohalaridagi kasalliklar
M13	Yelka sohalaridagi kasalliklar
M14	Bilak sohalaridagi kasalliklar
M15	Tirsak sohalaridagi kasalliklar
M16	Bilaguzuk sohalaridagi
M17	Kaft sohalaridagi

M18	Sag'ri va son sohalaridagi kasalliklar
M19	Tizza va boldir sohalaridagi kasalliklar
M20	Tovon bo'g'imi sohalaridagi kasalliklar
Mashg'ulotlar shakli: amaliy mashg'ulotlar (A)	
A1	Xirurgik kasal hayvonlarni klinik tekshirish usullari.
A2	Yirik hayvonlarda aseptik va yiringli yallig'lanishlarni davolash.
A3	Burun bo'shlig'ini rinoskopiya usullari bilan tekshirish.
A4	Burun bo'shlig'idagi o'smalarni va burundan qon ketishini davolash.
A5	Tashqi quloq yallig'lanishini davolash.
A6	Bo'yinturuq venaning yallig'lanishini davolash.
A7	Yag'rin sohasidagi gematoma, limfoekstravazatlarini va onxoserkozini jarrohlik davolash.
A8	Qovurg'alar sinishini davolash.
A9	Chov – yorg'oq churrasini operativ davolash.
A10	Yelin so'rgichlari jarohatlari va sut sisternasi oqmalarini yopish hamda bitib qolishini davolash.
A11	Yelin abssessi va flegmonalarini davolash.
A12	To'g'ri ichak invaginasiyasini va chiqib qolishini to'g'rilash.
A13	Pararektal abscesslar va flegmonalarni davolash.
A14	Preputsiy va jinsiy a'zo lat eyishlari va jarohatlarini davolash.
A15	Jinsiy a'zo fibropapillomatozini davolash.
A16	Prostata bezining yallig'lanishini va gipertrofiyasini davolash.
A17	Yelka-kurak sohasidagi muskullarning fassikulyar miopatozni davolash.
A18	Kurak oldi nervining falajini davolash.
A19	Yirik hayvonlarda pay va bo'g'im kasalliklarini davolash tamoyillari.
A20	Yelka suyagining sinishini davolash.
A21	Tirsak bo'g'imining aseptik va yiringli yallig'lanishlarini davolash.
A22	Bilaguzuk bo'g'imining jarohatlarini va bursasi yallig'lanishini (prekarpal bursit) davolash.
A23	Kaft sohasidan o'tadigan paylarning yallig'lanishini davolash.
A24	Tos – son bo'g'imining va tizza qopqoqchasi chiqishlarini davolash.
A25	Ot va qoramollar tuyoqlarini tozalash va qirqish, tuyoq kasalliklarini davolash.

Mustaqil ta'lim (MT)		90 soat
1.	Qoramollarni fiksatsiya qilish usullari.	4 soat
2.	Otlarni fiksatsiya qilish usullari.	2 soat
3.	Tuyalarni fiksatsiya qilish usullari.	4 soat
4.	Xirurgik kasal hayvonlarni saqlash va oziqlantirish.	2 soat
5.	Xirurgik kasal hayvonlarni reanimatsiya qilish.	4 soat
6.	Jag' bo'g'imi kasalliklari.	2 soat

Mazkur Sillabus universitet o'quv-uslubiy Kengashning 2024 yil ___ avgustdagi ___ sonli yig'ilishi bayoni bilan tasdiqlangan.

Mazkur Sillabus "Veterinariya jarrohligi va akusherlik" kafedrasining 2024 yil ___ avgustdagi ___ sonli yig'ilishi bayoni bilan ma'qullangan.

O'quv-uslubiy boshqarma boshlig'i

Fakultet dekani

Kafedra mudiri

Tuzuvchilar

R. Ro'ziqulov

Sh. Qurbonov

B. Narziyev

B. Narziyev

J. Yulchiyev

S. Haydarova

M. Ravshanov

7.	Og'iz bo'shlig'i kasalliklari.	4 soat
8.	Shox kasalliklari.	2 soat
9.	So'lak bezi va so'lak yo'llari kasalliklari.	4 soat
10.	Tish kasalliklari.	2 soat
11.	Tish tosh kasalliklari.	4 soat
12.	Milk va lunj kasalliklari.	2 soat
13.	Yelin kasalliklari.	4 soat
14.	To'sh suyagi kasalliklari.	2 soat
15.	Bel muskullari va umurtqalari kasalliklari.	4 soat
16.	Varikosele. Gidrosele.	2 soat
17.	Diafragmal dabbalar	4 soat
18.	Urug'don o'smalari.	2 soat
19.	Urug'don tizmachasi kasalliklari.	4 soat
20.	Ot va qoramollarning papillamatoz kasalliklari.	2 soat
21.	Periorxit. Orxit va epididimitlar	4 soat
22.	Erkak hayvonlarni bichishdan so'ng asoratlar	2 soat
23.	Tanosil sarkomaning tarqalishi va uni jarrohlik yo'l bilan davolash	4 soat
24.	Bo'yin sohasi gigromalari.	2 soat
25.	Tirsak sohasi gigromalari.	4 soat
26.	Sag'ri va son muskullari kasalliklari.	2 soat
27.	Bo'g'imlar artrozi.	4 soat
28.	Tovon bo'g'imi sohasidagi tendovaginitlar.	2 soat
29.	Suyak sinishlarini osteosintez usullari bilan davolash	4 soat
30.	Qoramollarda barmoqlar amputatsiyasi.	2 soat
Asosiy adabiyotlar		
1.	Tashtemirov R.M., Karimov M.G. Ortopediya, o'quv qo'llanma, "Sharq", Toshkent. 2013	
2.	Tashtemirov R.M. Hayvonlarning mintaqaviy jarrohlik kasalliklari, o'quv qo'llanma. "Sharq", Toshkent, 2017	
Qo'shimcha adabiyotlar		
1.	Mirziyoyev Sh.M. Erkin va farovon demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. Toshkent, "O'zbekiston" NMIU, 2017.	
2.	Mirziyoyev Sh.M. Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta'minlash yurt taraqqiyoti va xalq farovonligining garovi. "O'zbekiston" NMIU, 2017.	
3.	Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan birga quramiz. "O'zbekiston" NMIU, 2017.	
4.	O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 7 fevraldagi "O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha harakatlar strategiyasi to'g'risida" gi PF-4947-sonli Farmoni. O'zbekiston Respublikasi qonun	

	hujjatlari to'plami, 2017 y., 6-son, 70-modda.
5.	Murray E. Fowler, Medicine and Surgery of Camelids 2010 Blackwell Publishing, 2121 State Avenue, Ames, Iowa 50014-8300, USA
6.	Dean A. Hendrickson and A. N. (Nickie) Baird. Turner and McIlwraith's Techniques in Large Animal Surgery, 4th Edition. © 2013 John Wiley & Sons, Inc. Published 2013 by John Wiley & Sons, Inc.
7.	A. David Weaver, Owen Atkinson and others Bovine surgery and lameness, third Edition, US, 2018.
8.	Christine Theoret, Jim Schumacher Equine Wound Management, US, This edition first published 2017 c 2017 by John Wiley & Sons, Inc.
9.	Тимофеев С.В., Филиппов Ю.И и др. «Общая хирургия животных» Москва, "Зоомедлит". 2007.
Axborot manbaalari	
1.	www.zivonet.uz .
2.	www.vetjurnal.uz
3.	www.lex.uz
4.	www.veterinariy.actavis
5.	www.Kodges.ru

Talabani fan bo'yicha o'zlashtirish ko'rsatkichini nazorat qilishda quyidagi mezonlar tavsiya etiladi:

a) 5 baho olish uchun talabani bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- fanning mohiyati va mazmunini to'liq yoritib olsa;
- fandagi mavzularni bayon qilishda ilmiylik va mantiqiylik saqlanib, ilmiy xatolik va chalkashliklarga yo'l qo'ymas;
- fan bo'yicha mavzu materiallarining nazariy yoki amaliy ahamiyati haqida aniq tasavvurga ega bo'lsa;
- fan doirasida mustaqil erkin fikrlash qobiliyatini namoyon eta olsa;
- berilgan savollarga aniq va lo'nda javob bera olsa;
- konspektga puxta tayyorlangan bo'lsa;
- mustaqil topshiriqlarni to'liq va aniq bajargan bo'lsa;
- fanga tegishli qonunlar va boshqa me'yoriy-xuquqiy xujjatlarni to'liq o'zlashtirgan bo'lsa;
- fanga tegishli mavzulardan biri bo'yicha ilmiy maqola chop ettirgan bo'lsa;
- tarixiy jarayonlarni sharxlay bilsa;

b) 4 baho olish uchun talabani bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- fanning mohiyati va mazmunini tushungan, fandagi mavzularni bayon qilishda ilmiy va mantiqiy chalkashliklarga yo'l qo'ymas;

- fanning mazmunini amaliy ahamiyatini tushungan bo'lsa;
- fan bo'yicha berilgan vazifa va topshiriqlarni o'quv dasturi doirisida bajarsa;
- fan bo'yicha berilgan savollarga to'g'ri javob bera olsa;
- fan bo'yicha konspektini puxta shakllantirgan bo'lsa;
- fan bo'yicha mustaqil topshiriqlarni to'liq bajargan bo'lsa;
- fanga tegishli qonunlar va boshqa me'yoriy xujjatlarni o'zlashtirgan bo'lsa.
- v) 3 baho olish uchun talabani bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

berishi lozim:

- fan haqida umumiy tushunchaga ega bo'lsa;
- fandagi mavzularni tor doirada yoritib, bayon qilishda ayrim chalkashliklarga yo'l qo'yilmas;
- bayon qilish ravon bo'lmasa;
- fan bo'yicha savollarga mujmal va chalkash javoblar olinsa;
- fan bo'yicha matn puxta shakllantirilmagan bo'lsa.

g) quyidagi hollarda talabani bilim darajasi qoniqarsiz 2 baho bilan baholanishi mumkin:

- fan bo'yicha mashg'ulotlarga tayorgarlik ko'rilmagan bo'lsa;
- fan bo'yicha mashg'ulotlarga doir hech qanday tasavvurga ega bo'lmasa;
- fan bo'yicha matnlarni boshqalardan ko'chirib olganligi sezilib tursa;
- fan bo'yicha matnda jiddiy xato va chalkashliklarga yo'l qo'yilgan bo'lsa;
- fanga doir berilgan savollarga javob olinmasa va fanni bilmasa.

Fan o'qituvchisi haqida ma'lumot

Mualliflar:	Narziyev B.D. – SamDVMCHBU, “Veterinariya jarrohligi va akusherlik” kafedrasining professori v.b. Yulchiyev J.B. – SamDVMCHBU, “Veterinariya jarrohligi va akusherlik” kafedrasining assistenti. Haydarova S.A. – SamDVMCHBU, “Veterinariya jarrohligi va akusherlik” kafedrasining assistenti. Ravshanov M.A. – SamDVMCHBU, “Veterinariya jarrohligi va akusherlik” kafedrasining assistenti.
E-mail:	narziyev.54@mail.ru
Tashkilot:	Samarqand davlat veterinariya meditsinasi, chorvachilik va biotexnologiyalar universiteti “Veterinariya jarrohligi va akusherlik” kafedrasini
Taqrizchilar:	Allamurodova M.M. - Samarqand viloyat hayvonlar kasalliklari tashxisi va oziq-ovqat mahsulotlari xavfsizligi davlat markazi direktori. Elmurodov B.A. - Veterinariya ilmiy tadqiqot instituti direktori, v.f.d.